«Τα Περιβαλλοντικά και Υδατικά ζητήματα της Θεσσαλίας»

Συνέντευξη

Με τον κ. Γεώργιο Κωτσό,
Δήμαρχο Μουζακίου
και Πρόεδρο της ΠΕΔ Θεσσαλίας

<u>Ερώτηση</u>: Ο νέος ιστότοπος ypethe.gr αποτελεί ένα δημιούργημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημάρχων της Θεσσαλίας, θεωρώντας προφανώς τα περιβαλλοντικά και υδατικά θέματα ως ιδιαίτερης σημασίας. Μπορείτε να μας ενημερώσετε πως αυτά εξελίσσονται έως σήμερα;

<u>Απάντηση</u>: Η κατάσταση γενικά είναι πολύ δύσκολη και κυρίως στην υδρολογική λεκάνη του Πηνειού. Βασικό χαρακτηριστικό είναι οι περιορισμένοι υδατικοί πόροι σε αντίθεση με τις ανάγκες που είναι τεράστιες. Αυτή η πραγματικότητα θέτει το περιβάλλον σε μεγάλους κινδύνους και ειδικότερα το οικοσύστημα του υπόγειου υδροφορέα, που ουσιαστικά αποτελεί τη «δεξαμενή» τροφοδοσίας όλων των χρήσεων νερού στην περιοχή. Έτσι η γεωργία για παράδειγμα της Θεσσαλίας, σε ότι αφορά τα νερά, στηρίζεται κυριολεκτικά σε πήλινα πόδια επιβαρύνοντας καθημερινά όλο και περισσότερο την οικολογική ισορροπία. Την κατάσταση αυτή την περιγράφουν λεπτομερώς και με επιστημονική επάρκεια τα σχέδια διαχείρισης υδάτων που εγκρίθηκαν το Σεπτέμβριο του 2014, αναδεικνύοντας όλα αυτά τα προβλήματα και τις προοπτικές επίλυσής τους.

<u>Ερώτηση</u>: Από την πλευρά σας πως κινείστε και τι προτείνετε ως άμεσες ενέργειες για την λεκάνη του Πηνειού;

Απάντηση: Πρώτο και κύριο είναι να γίνει σε βάθος κατανοητό το πρόβλημα. Από κει και πέρα οφείλουμε να αξιολογήσουμε τις προτάσεις που έχουν κατατεθεί και από τα σχέδια διαχείρισης και από τους φορείς μας, συντεταγμένα και χωρίς αγκυλώσεις. Ένας προφανής σχεδιασμός στον οποίο φαίνεται κανείς δεν θα είχε αντίρρηση είναι η κατασκευή σε μια πορεία ετών περιφερειακών ταμιευτήρων στα ημιορεινά της Θεσσαλικής λεκάνης (Πύλης, Μουζακίου, Νεοχωρίτη, Ελασσόνας, Ενιππέα Φαρσάλων κ.α.).

Η συγκέντρωση κάποιων αξιόλογων ποσοτήτων νερού στους ταμιευτήρες αυτούς θα μπορούσε να αμβλύνει τα προβλήματα και στο τομέα της Γεωργίας όπου για παράδειγμα κάθε καλοκαίρι η αναζήτηση νερού για αρδεύσεις γίνεται όλο και πιο δραματική. Θα μπορούσε επίσης να εκπονηθεί ένα μεσοπρόθεσμο σχέδιο περιορισμού των καταναλώσεων, ιδιαίτερα στις αρδεύσεις, κάτι για το οποίο όμως, εκτός από ταμιευτήρες, αγωγούς μεταφοράς και σύγχρονα αρδευτικά δίκτυα, απαιτείται ένας προγραμματισμός για την πρωτογενή παραγωγή από την ίδια την πολιτεία σε συνεργασία με τις αγροτικές οργανώσεις και τους επιστήμονες. Όμως δυστυχώς αντί γι' αυτά που προτείνουμε παρατηρούμε μια διαχρονική ανοχή στη σημερινή κατάσταση, μια απροθυμία να προγραμματίσουν, να διαθέσουν πόρους για την πραγματική αναμόρφωση του πρωτογενούς τομέα και γενικά μια αδράνεια και στασιμότητα. Τον τελευταίο μάλιστα καιρό προστίθεται και μια «επίθεση» στον αγροτικό κόσμο με πρόσθετα βάρη για εισφορές, φόρους κ.λ.π που αποθαρρύνουν την παραμονή στον τόπο τους.

Ερώτηση: ***Πιστεύετε ότι η ενδεχόμενη κατασκευή των έργων που προτείνετε αρκεί για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφέρατε;***

Απάντηση: Όχι βεβαίως. Οι προτάσεις που ανέφερα είναι ενδεικτικές των περιθωρίων που υπάρχουν για δραστηριοποίηση της πολιτείας στο θέμα που συζητάμε. Από την άλλη πλευρά παρατηρούμε ότι ο εκσυγχρονισμός των διοικητικών μεθόδων στη διαχείριση του νερού είναι αργός και βασανιστικός, σε πλήρη αναντιστοιχία με την κατάσταση του υδατικού τομέα σε όλη τη χώρα. Μετά από πολλές πιέσεις από τον επιστημονικό κόσμο αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση η πολιτεία αποδέχθηκε τελικά να εφαρμόσει την ευρωπαϊκή νομοθεσία και να εκδώσει αποφάσεις (σχέδια) για την διαχείριση των υδάτων σε όλη τη χώρα. Αμέσως όμως φάνηκε η αποσπασματικότητα του μέτρου, δεδομένου ότι παρά τη διαβούλευση που προηγήθηκε και τις προτάσεις που καταγράφονται στα σχέδια, απουσιάζει εκκωφαντικά η εφαρμογή των σχεδίων και η παρακολούθησή της. Με άλλα λόγια όλοι συνεχίζουμε να κάνουμε αυτό που κάναμε και πριν από τα σχέδια διαχείρισης χωρίς ουσιαστική εποπτεία και έλεγχο από την πολιτεία. Αυτός είναι ο

λόγος για τον οποίο εδώ και πολλά χρόνια προτείναμε τη δημιουργία ενός ενιαίου φορέα διαχείρισης σε κάθε υδατικό διαμέρισμα με τη συμμετοχή του κράτους, όλων των χρηστών νερού (Δήμοι-ύδρευση, αγρότες-αρδεύσεις, βιομηχανία, τουρισμός, κ.ο.κ.) καθώς και τη συμμετοχή επιμελητηρίων και επιστημονικών οργανώσεων. Ένας τέτοιος φορέας θα έχει επιτελικό ρόλο στην ανάλυση των προβλημάτων, στις προτάσεις για επίλυση αλλά και στην εφαρμογή των αποφάσεων με βάση τα σχέδια διαχείρισης της κάθε περιόδου. Για την ώρα οι προτάσεις μας απλώς αγνοούνται.

<u>Ερώτηση</u>: Δεν αναφερθήκατε καθόλου στη λεκάνη Αχελώου. Θεωρείτε ότι αυτή δεν σχετίζεται με τα υδατικά προβλήματα που αναπτύξατε στα προηγούμενα;

<u>Απάντηση:</u> Η Θεσσαλία πράγματι υπάγεται σε δύο χωριστά υδατικά διαμερίσματα, ένα του Πηνειού κι ένα της δυτικής Ελλάδος (Αχελώου). Στη λεκάνη του Αχελώου διακρίνουμε δύο βασικά χαρακτηριστικά: το πρώτο είναι οι μεγάλες διαθέσιμες ποσότητες νερού σε σχέση με τις ανάγκες των περιοχών από τις οποίες διέρχεται ο ποταμός Αχελώος και το δεύτερο είναι η επιλογή της πολιτείας από τη δεκαετία του 50 να αποτελέσει ο Αχελώος έναν πυλώνα για το ενεργειακό σύστημα της χώρας, με την κατασκευή μιας σειράς υδροηλεκτρικών έργων από το βορειότερο σημείο του (Μεσοχώρα) έως τις εκβολές του (Στράτος ΙΙ). Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά οδήγησαν στην κατασκευή δύο σημαντικών ταμιευτήρων στον «Θεσσαλικό» Άνω Αχελώο για υδροηλεκτρική αξιοποίηση και ο ένας εξ αυτών (Συκιά) προσφέρει επιπλέον την δυνατότητα (σύμφωνα και με τα σχέδια διαχείρισης) για τη μεταφορά μέσω της σήραγγας Πευκοφύτου, (που έχει ήδη κατασκευασθεί), 250 εκατ. κυβικά κάθε χρόνο. Με άλλα λόγια ο Αχελώος εκτός από την παραγωγή ενέργειας, η αξία της οποίας θα αποσβέσει και την κατασκευή αυτών των έργων, προσφέρει τη δυνατότητα αφενός για τη μείωση των ελλειμμάτων νερού στο θεσσαλικό κάμπο αφετέρου για την αξιοποίηση των μεταφερομένων υδάτων με παραγωγή συμπληρωματικής ενέργειας στην έξοδο της σήραγγας (υδροηλεκτρικό έργο Μουζακίου). Αυτό το σύστημα έργων είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη ζωή στη Θεσσαλία των επόμενων γενεών που θα μπορούν ευχερέστερα να αντιμετωπίσουν κινδύνους από ξηρασία, ερημοποίηση και γενικά τα έντονα φαινόμενα, που, όπως οι ειδικοί λένε, θα αντιμετωπίσουμε στο μέλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής. Το μόνο λοιπόν που θέτουμε διαχρονικά απέναντι σε όλες τις κυβερνήσεις είναι η ολοκλήρωση αυτού του σχεδίου, η λειτουργία των υδροηλεκτρικών έργων και η μεταφορά στη λεκάνη Πηνειού αυτής της μικρής ποσότητας (περίπου το 7% της συνολικής παροχής), ώστε να ανατραπεί η οικολογική παθογένεια στη λεκάνη του Πηνειού με τη συνεχή ταπείνωση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα και τη ρύπανση που διαρκώς αυξάνει.

Ερώτηση: ***Να σταθούμε λίγο στη Μεσοχώρα. Πως εξελίσσεται το θέμα;***

Απάντηση: Βρισκόμαστε μπροστά σε μια επικίνδυνη στασιμότητα. Το έργο έχει ολοκληρωθεί εδώ και δεκαπέντε χρόνια, από το 2001, αλλά δεν έχει λειτουργήσει γιατί ενεπλάκη σε δικαστικές και πολιτικές διαμάχες. Η ΔΕΗ θέλει το έργο, το Δεκέμβριο του 2014, υπέβαλε εκ νέου αίτηση για περιβαλλοντική αδειοδότηση η οποία εκκρεμεί. Υψηλόβαθμοι παράγοντες που επισκέφθηκαν τη Θεσσαλία κομίζουν διαφορετικές αντιλήψεις για τις κυβερνητικές προθέσεις. Για παράδειγμα ο αντιπρόεδρος της ΔΕΗ κος Γ. Ανδριώτης δήλωσε εδώ στη Θεσσαλία πριν λίγους μήνες ότι έχει εξασφαλισθεί η πολιτική βούληση για την πορεία του έργου. Λίγες εβδομάδες μετά ο αναπληρωτής υπουργός κος Τσιρώνης προκάλεσε το κοινό αίσθημα λέγοντας πως θα μελετήσει ποια από τα έργα του Αχελώου θα παραμείνουν και ποια θα γκρεμιστούν !!

Δεν χρειάζεται να πω περισσότερα για τον παραλογισμό όπου ένα ολοκληρωμένο έργο δαπάνης μεγαλύτερης από πεντακόσια εκατομμύρια ευρώ (σε σημερινές τιμές), το οποίο θα ενίσχυε κατά πολύ την αξία της ΔΕΗ και θα απέφερε δεκάδες εκατομμύρια οφέλη κάθε χρόνο, κάποιοι να μη θέλουν να λειτουργήσει μόνο και μόνο για να ικανοποιήσουν τις ιδεολογικές τους αγκυλώσεις από τη δεκαετία του 1980, όπου υπήρξε αντιπαράθεση εάν πρέπει να γίνει ή όχι το έργο. Πρέπει όλοι να καταλάβουν ότι αυτές οι αντιπαραθέσεις έχουν τελειώσει προ πολλού και η μόνη προοπτική είναι το ταχύτερο η κυβέρνηση να εκδώσει την υπουργική απόφαση για περιβαλλοντική αδειοδότηση και να αφήσουν τη ΔΕΗ να κάνει τη δουλειά της. Σημειώνω επίσης με έμφαση ότι κανείς δεν έχει την δημοκρατική νομιμοποίηση για κάτι διαφορετικό. Όλες οι κυβερνήσεις, η Βουλή υπό οποιαδήποτε σύνθεσή της, αλλά και όλες οι τοπικές οργανώσεις της αυτοδιοίκησης των επαγγελματιών, των επιστημόνων κ.λ.π έχουν αγκαλιάσει το έργο από τότε που η ΔΕΗ προώθησε την κατασκευή του (δεκαετία 1970) και θα ήταν απλά ένα έγκλημα η εγκατάλειψή του.

Ερώτηση: ***Ως εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης θα θέλαμε μία τοποθέτηση για τον τομέα των υδρεύσεων στους οικισμούς της Θεσσαλίας.***

Απάντηση: Όπως αντιλαμβάνεσθε εφόσον και ο τομέας της ύδρευσης στηρίζεται και αυτός κυρίως στις γεωτρήσεις, οι δυσκολίες είναι μεγάλες. Το κόστος των αντλήσεων είναι υψηλό, ενώ είναι αμφίβολης προοπτικής η διατήρηση της ποιότητας των υδάτων που αντλούμε από ένα οικοσύστημα που υποφέρει. Η επίλυση είναι και πάλι οι επιφανειακές ταμιεύσεις στη βάση ενός ενιαίου σχεδιασμού (master plan). Με αυτή τη λογική αντιμετωπίσθηκαν ήδη οι υδρεύσεις στην Καρδίτσα και άλλους οικισμούς στην περιοχή μέσω των Ταμιευτήρων Ν. Πλαστήρα και Σμοκόβου. Οι

ταμιευτήρες λοιπόν, εκτός από την άρδευση, θα στηρίξουν και τον τομέα της ύδρευσης και υπό προϋποθέσεις θα παράξουν και υδροηλεκτρική ενέργεια όπως π.χ. ο ταμιευτήρας Μουζακίου. Κι επειδή πολλοί αναφέρονται στις οικονομικές δυσκολίες για τη χρηματοδότηση τέτοιων έργων, ας κάνουν μια προσπάθεια να συγκρίνουν την ισχύ ενέργειας που διατίθεται για τις αντλήσεις κάθε χρόνο (μετρήσιμο μέγεθος) καθώς και το ανυπολόγιστο οικολογικό κόστος από την υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων, που έφτασε πλέον στα όρια της. Τότε ίσως αντιληφθούν πόσο γρήγορα θα έπιαναν τόπο οι οικονομικοί πόροι που απαιτούνται για την κατασκευή των περιφερειακών έργων αλλά και των έργων του Αχελώου.

<u>Ερώτηση</u>: Τέλος παρατηρούμε ότι στον ιστότοπό μας ypethe.gr προβάλλεται το θέμα της κλιματική αλλαγής. Πόσο αυτό επηρεάζει τα όσα συζητήσαμε;

<u>Απάντηση</u>: Απόλυτα και καθοριστικά. Εάν επιβεβαιωθούν οι προβλέψεις για την εξέλιξη αυτού του φαινομένου, το υδατικό ισοζύγιο της Θεσσαλικής λεκάνης θα γίνεται συνεχώς δυσμενέστερο ποιοτικά και ποσοτικά, ενώ οι σημερινές δομές και λειτουργίες (υπόγεια νερά, αντλήσεις, υδρεύσεις, γεωργία κ.λ.π) θα δεχθούν τεράστια πίεση. Το θέμα πρέπει να το εξετάσουμε σε βάθος με τη λογική της άμεσης ενεργοποίησης και των αλλαγών όπου απαιτούνται καθώς έχουμε μεγάλη ευθύνη για τις επόμενες γενιές. Ήδη μέσα από τον ιστότοπό μας ανοίγουμε μια καμπάνια για το θέμα αυτό αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση που υπάρχει στον τόπο μας και όχι μόνο. Επιπλέον είναι υπό συζήτηση η διοργάνωση ενός συνεδρίου όπου θα ανοίξει η συζήτηση για όλες τις επιπτώσεις του φαινομένου αυτού στην περιοχή της Θεσσαλίας. Σύντομα θα επανέλθουμε.

26 Ιανουαρίου 2016